

KARLSKOGA
KOMMUN

KF Ärende 8

Bildande av naturreservat Fuxboudden

§ 120 Dnr 2019-00154

Bildande av naturreservat Fuxbouden

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden beslutade den 11 oktober 2017 (SBN § 109) att ge uppdrag om att bilda ett kommunalt naturreservat på Fuxbouden, del av fastighet Villingsberg 1:90 och för detta ändamål köpa in marken från Sveaskog Förvaltnings AB. Markförhandlingar skedde under vintern 2017 och ett preliminärt köpeavtal skrevs på under december 2017 men då köpesumman översteg 2 000 000 kronor behövde köpet godkännas av kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige beslutade den 27 mars 2018 (KF § 47) att godkänna upprättat köpekontrakt mellan Karlskoga kommun och Sveaskog Förvaltning AB avseende förvärv av Fuxbouden till en kostnad av 5 440 000 kronor, i syfte att skapa ett kommunalt naturreservat på Fuxbouden.

Fuxbouden är sedan lång tid tillbaka ett av Karlskogas mest uppskattade friluftslivs- och naturupplevelseområden och nyttjas frekvent bl.a. av ideella föreningar och allmänhet. Utöver sitt höga värde för friluftsliv har Fuxbouden även en värdefull naturmiljö med ett stort antal skyddsvärda och hotade växt- och djurarter.

Beslutsförslaget med tillhörande skötselplan och beslutskarta har varit ute på samråd mellan den 16 oktober och den 13 november 2018. Inkomna synpunkter har behandlats i en samrådsredogörelse och justeringar har skett i beslutshandlingar baserat på de yttranden som kommit in.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag från samhällsbyggnadsnämnden den 12 februari 2019 § 22

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse den 30 januari 2019

Samrådsredogörelse, den 29 januari 2019

Reservatsbeslut, Skötselplan reviderade den 12 februari 2019

Beslutskarta Fuxbouden

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutade att föreslå kommunfullmäktige att bilda ett kommunalt naturreservat av Fuxbouden i enlighet med medföljande beslutskarta.

Expedieras till

Samhällsbyggnadsnämnden

SBN § 22

Dnr 2016-00031

Bildande av naturreservat Fuxbouden

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden beslutade den 11 oktober 2017 (SBN § 109) att ge uppdrag om att bilda ett kommunalt naturreservat på Fuxbouden, del av fastighet Villingsberg 1:90 och för detta ändamål köpa in marken från Sveaskog Förvaltnings AB. Markförhandlingar skedde under vintern 2017 och ett preliminärt köpeavtal skrevs på under december 2017 men då köpesumman översteg 2 000 000 kronor behövde köpet godkännas av kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige beslutade den 27 mars 2018 (KF § 47) att godkänna upprättat köpekontrakt mellan Karlskoga kommun och Sveaskog Förvaltning AB avseende förvärv av Fuxbouden till en kostnad av 5 440 000 kronor, i syfte att skapa ett kommunalt naturreservat på Fuxbouden.

Fuxbouden är sedan lång tid tillbaka ett av Karlskogas mest uppskattade friluftslivs- och naturupplevelseområden och nyttjas frekvent bl.a. av ideella föreningar och allmänhet. Utöver sitt höga värde för friluftsliv har Fuxbouden även en värdefull naturmiljö med ett stort antal skyddsvärda och hotade växt- och djurarter.

Beslutsförslaget med tillhörande skötselplan och beslutskarta har var ute på samråd mellan den 16 oktober och den 13 november 2018. Inkomna synpunkter har behandlats i en samrådsredogörelse och justeringar har skett i beslutshandlingar baserat på de yttranden som kommit in.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse den 30 januari 2019

Samrådsredogörelse, den 29 januari 2019

Reservatsbeslut, Skötselplan reviderade den 12 februari 2019

Beslutskarta Fuxbouden

Samhällsbyggnadsförvaltningens förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar föreslå kommunstyrelsen, och därefter kommunfullmäktige, att bilda ett kommunalt naturreservat av Fuxbouden i enlighet med medföljande beslutskarta.

Samhällsbyggnadsnämndens beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutade att föreslå kommunstyrelsen, och därefter kommunfullmäktige, att bilda ett kommunalt naturreservat av Fuxbouden i enlighet med medföljande beslutskarta.

Expedieras till:
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Handläggare

Liv Hellquist

Samhällsbyggnadsnämnden

Beslut om bildandet av området Fuxbouden, del av fastighet Villingsberg 1:90 som ett kommunalt naturreservat.

Sammanfattning

Samhällsbyggnadsnämnden beslutade den 11 oktober 2017 (SBN § 109) att ge uppdrag om att bilda ett kommunalt naturreservat på Fuxbouden, del av fastighet Villingsberg 1:90 och för detta ändamål köpa in marken från Sveaskog Förvaltnings AB. Markförhandlingar skedde under vintern 2017 och ett preliminärt köpeavtal skrevs på under december 2017 men då köpesumman översteg 2 000 000 kronor behövde köpet godkännas av kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige beslutade den 27 mars 2018 (KF § 47) att godkänna upprättat köpekontrakt mellan Karlskoga kommun och Sveaskog Förvaltning AB avseende förvärv av Fuxbouden till en kostnad av 5 440 000 kronor, i syfte att skapa ett kommunalt naturreservat på Fuxbouden.

Fuxbouden är sedan lång tid tillbaka ett av Karlskogas mest uppskattade friluftslivs- och naturupplevelseområden och nyttjas frekvent bl.a. av ideella föreningar och allmänhet. Utöver sitt höga värde för friluftsliv har Fuxbouden även en värdefull naturmiljö med ett stort antal skyddsvärda och hotade växt- och djurarter.

Beslutsförslaget med tillhörande skötselplan och beslutskarta har var ute på samråd mellan den 16 oktober och den 13 november 2018. Inkomna synpunkter har behandlats i en samrådsredogörelse och justeringar har skett i beslutshandlingar baserat på de yttranden som kommit in.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse den 30 januari 2019
Samrådsredogörelse, den 29 januari 2019
Reservatsbeslut, Skötselplan
Beslutskarta Fuxbouden

Bakgrund

Fuxbouden ligger på en udde vid sjösystemet Våtsjön ca 10 km från centrala Karlskoga. Området avgränsas av Våtsjön i söder och Europaväg 18 i norr. Området har sedan 1930-talet fungerat som ett uppskattat och välbesökt tätortsnära friluftslivs- och besöksområde i kommunen. Orienteringsklubben Djerf har en klubbstuga i området, Djerfstugan som

byggdes av klubbens medlemmar år 1943. Denna stuga nyttjas frekvent året om av olika ideella aktörer likväl som av allmänhet och företag. Under vinterhalvåret är stugan öppen under helger som våffelstuga med stort antal besökare. Samtliga skolor i Karlskoga kommun besöker Djerfstugan med omnejd minst en gång per år för att lära sig om orientering samt ges möjlighet till friluftsliv, upplevelse och naturpedagogik. I den omgivande skogsmarken finns barmarksbanor för orientering, cykling och löpning samt skidspår. Djerfstugans strand är utgångspunkt för bad och kanot under barmarkssäsong och långfärdsskridskor under vintersäsong.

En anledning till att Fuxbouden blivit ett sådant populärt besöksmål är områdets säregna och upplevelserika natur. Fuxbouden har ett högt biologiskt värde då huvuddelen av udden består av äldre skog med naturskogs kvaliteter och ett stort antal skyddsvärda arter, både ur regionalt, nationellt och europeiskt perspektiv. Flera av arterna är ytterst känsliga för förändringar i sitt mikroklimat och tål inte förändringar av markytans hydrologiska tillstånd t.ex. genom skogsavverkning, hårdgörande av mark eller annan förändring av dess naturgivna förhållanden.

Med anledning av att tidigare ägare, Sveaskog Förvaltnings AB hade för avsikt att avverka stora delar av Fuxboudens äldre skogsbestånd, en åtgärd som skulle innebära en stor påverkan på områdets samlade värden startade en samrådsprocess mellan berörda parter. Denna process slutade i ett markköp där Karlskoga kommun köpte in Fuxbouden från Sveaskog med avsikt att hindra avverkning och istället skydda området som ett kommunalt naturreservat. Ett förhandsbesked från Naturvårdsverket om att bevilja statliga markåtkomstbidrag på 50 % av köpesumman finns och gäller under 2019. Under 2018 har det även ansökts om bidrag för kommunens del av markköpet av naturvårdsfonden Hopajola. Hopajola meddelade i januari 2019 att de medger ett bidrag på 300 tkr för inköp av Fuxbouden. En förutsättning för att kunna rekvirera dessa båda bidrag är att området vunnit laga kraft som naturreservat.

Beslutshandlingar för Fuxbouden är framtagna och har varit ute på samrådsremiss under perioden 2018-10-16 till 2018-11-13. Fysiska och digitala handlingar har skickats till sakägare och obligatoriska remissinstanser samt till andra berörda parter. Handlingarna har varit offentliga på kommunens hemsida under samrådsperioden samt funnits tillgängliga i stadsbyggnadshusets entréhall, vid Samhällsbyggnadsförvaltningens lokaler på Skrantahöjdsvägen 35 samt på Karlskoga bibliotek.

Konsekvenser

Sociala/kulturella konsekvenser

Bildandet av ett kommunalt naturreservat säkerställer att området sociala och kulturella kvaliteter bevaras och utvecklas på ett positivt sätt. Området kan fortsätta att fungera som ett upplevelserikt område för friluftsliv, rekreation och naturpedagogik. Ideella föreningar likväl som allmänhet ges fortsatta möjligheter att nyttja alla de förutsättningar till friluftsliv och friskvård som området medger. Kommunens förskolor och skolklasser kan även framgent besöka området för bland annat kunskaper i orientering och naturpedagogik. Möjligheten är god att vidarutveckla områdets upplevelse – och friluftslivsvärden.

Ekologiska konsekvenser

Fuxbouden består till stora delar av mycket värdefulla skogsmiljöer, framförallt så finns det i området gott om gammal tall med en uppskattad ålder på minst 160 år. Inventeringar av området har resulterat i att ett stort antal skyddsvärda och hotade kärleväxter, mossor, svampar, lavar och fåglar har påträffats. Flera av dessa naturvärdesarter är mycket känsliga och tål inte skogsavverkning. Påträffade naturvärdesarter i kombination med de speciella naturförhållandena som råder på Fuxbouden resulterar i skogsbestånd som är av nyckelbiotops- eller naturvärdesobjektsklass.

Att ge Fuxbouden ett långsiktigt skydd som naturreservat innebär positiva konsekvenser ur ekologisk-, biologisk och miljömässig synvinkel.

Ekonomiska konsekvenser

Markinköp av Fuxbouden från Sveaskog Förvaltning AB innebar en kostnad för kommunen på 5 440 000 kronor. I samband med att området vinner laga kraft som kommunalt naturreservat kan kommunen emellertid rekvirera tillbaka halva köpesumman genom statliga markåtkomstbidrag från Naturvårdsverket. Bidrag har även sökts och beviljats av Hopajolas naturvårdsfond för kommunens del av markköpet och i samband med att området vinner laga kraft som naturreservat har kommunen möjlighet att rekvirera 300 tkr av fonden.

Karlskoga kommun kommer att överta tidigare markägares rättigheter och skyldigheter i gemensamhetsanläggningar exempelvis kostnader för drift av befintliga skogsbilvägar in i området likväl som intäkt av arrenden.

En kostnad för framtagande av entréskyltar till naturreservatet, markering av naturreservatsgräns samt vandringsled m.m. kommer att tillkomma. Fuxbouden har redan en god standard när det gäller vandringsleder och besöksanordningar så kostnaderna bedöms som måttliga. En bidragsansökan om lokala naturvårdsmedel (LONA) för att

iordningsställa Fuxbouden som ett kommunalt naturreservat är inskickat i november 2018. Besked om bidrag beviljas eller inte fås tidigast i mars 2019.

En ytterligare ekonomisk konsekvens är att det kommer att tillkomma en årlig driftsbudget för att sköta naturreservatet i enlighet med dess upprättade skötselplan. Fuxboudens naturliga förutsättningar bedöms emellertid göra att området inte blir särskilt kostsamt att sköta då skogen i stor utsträckning ska lämnas för fri utveckling. Drift av Djerfstugan kommer även framledes att utföras av orienteringsklubben och tydliggöras i det arrendeavtal som tecknas mellan dem och Karlskoga kommun. En mindre arrendesumma kommer årligen att tas ut av orienteringsklubben för arrendet men denna kommer att anpassas efter den servicenyttan som klubbstugan gör i området och ska inte belasta klubbens budget negativt. För drift av övriga friluftslivsanordningar inom naturreservatet exempelvis vandringsleder, skidspår och besöksanordningar är målsättningen att hitta samarbetslösningar med orienteringsklubben och eventuellt andra ideella aktörer som gör driften av området kostnadsmässigt rimlig.

De ekonomiska konsekvenserna för inköp och drift av Fuxbouden med sina ca 40 hektar skogsmark bedöms därför som måttliga.

Samhällsbyggnadsförvaltningens förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar föreslå kommunstyrelsen, och därefter kommunfullmäktige, att bilda ett kommunalt naturreservat av Fuxbouden i enlighet med medföljande beslutskarta.

Liv Hellquist
Avdelningschef Mark och planering

Beslutet skickas till
Kommunfullmäktige
Kommunstyrelsen
Samhällsbyggnadsförvaltningen

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

SBN 2016.0031

Beslutsförslag om bildande av naturreservatet Fuxbouden del av Villingsberg 1:90.

Samrådsredogörelse upprättad 2019-01-29

KARLSKOGA
KOMMUN

Samrådet syftar till att samla in information, önskemål och synpunkter som berör reservatsförslaget och överväga dessa i ett tidigt skede av reservatsprocessen. Beslutsförslag och skötselplaner är skickade till sakägare med rekommenderat brev och mottagningsbevis. Beslutsförslaget är vidare skickat till berörda rågrannar, myndigheter och ideella föreningar för möjlighet till yttrande. Samtliga förvaltningsnämnder i Karlskoga kommun har fått beslutsförslaget för kännedom.

Synpunkter som har kommit in under samrådet om ett förslag till naturreservat redovisas i en samrådsredogörelse, och bemöts där av kommunen.

BAKGRUND OCH SYFTE

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar kommunen del av fastigheten Villingsberg 1:90 i Karlskoga kommun som naturreservat. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i detta beslut samt som slutligen märks ut i fält.

Naturreservatets namn skall vara Fuxbouden.

Syftet med naturreservatet

Syftet är att:

- 1) bevara biologisk mångfald och skyddsvärda arter,
- 2) vårda och bevara värdefulla naturmiljöer,
- 3) skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer,
- 4) tillgodose behov av områden för friluftsliv,

Syftet med naturreservatet Fuxbouden är att områdets skogar och andra ingående naturtyper liksom områdets orörda karaktär och dess biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas. Syftet är vidare att lämpliga åtgärder ska vidtas för att underlätta för friluftsliv, naturpedagogik och upplevelse.

Syftet ska tillgodoses i huvudsak genom att områdena på Fuxbouden som har naturskogs kvalitet tillåts utvecklas fritt genom intern dynamik och naturliga störningar. Områden som i hög grad formats av skogsbruk ska utvecklas för att långsiktigt stärka och gynna friluftsliv och biologisk mångfald.

Djurfstugan med tillhörande byggnader ska användas för friluftslivs- och besöksändamål. Med anledning av områdets höga besöksstäthet året om, bland annat med barnklasser, kommer bedrivandet av jakt inte att vara tillåtet. Sportfiske med handredskap från land är tillåtet inom naturreservatet.

Åtgärder kan komma att vidtas för att eliminera förekomsten av exotiska träd och buskar och invasiva växt- och/eller djurarter. Borttagande av konkurrerande eller inväxande träd i anslutning till särskilt värdefulla trädindivider eller trädgrupper kan komma ifråga.

SAMRÅD

Beslutsförslaget med tillhörande skötselplan och beslutskarta har varit ute på samråd mellan den **16 oktober** och **den 13 november 2018**. Samrådshandlingarna har under perioden funnits tillgängliga i stadsbyggnadshusets entréhall och lokaler på Skrantahöjdsvägen 35 i Karlskoga, på Karlskoga bibliotek samt på kommunens hemsida, www.karlskoga.se. Fysiska och digitala handlingar har skickats till sakägare och obligatoriska remissinstanser, såsom Länsstyrelsen och Trafikverket, samt till allmänheten efter förfrågan. Handlingarna har varit offentliga på kommunens hemsida under samrådsperioden.

De yttranden som inkommit under samrådstiden besvaras i samrådsredogörelsen och arbetas i den mån det är möjligt in i framtida reservatsbeslut och skötselplan. När kommunen senare fattar beslut om bildande av naturreservat kommer detta att kungöras i ortstidningen. Sakägare har då rätt att överklaga beslutet.

INKOMNA YTTRANDE MED SYNPUNKTER

Inkomna yttranden har sammanfattats nedan.

YTTRANDE FRÅN PRIVATPERSONER ELLER SAKÄGARE

Orienteringsklubben Djerf ser mycket positivt på Karlskoga kommuns arbete med att inrätta ett naturreservat på Fuxboudden. Området fyller en viktig funktion för klubbens verksamhet och reservatet anses bidra till att dessa värden tryggas framöver. OK Djerf önskar framföra följande synpunkter på förslaget.

OK Djerf önskar att det i skötselplanen för naturreservatet samt på informationskartor vid reservatet bör framgå att cykling endast är tillåtet på vägar och uppmärkta stigar. Detta för att förhindra att nya stigar uppstår, som riskerar att påverka växt- och djurlivet menligt samt innebär att orienteringskartan över området inte stämmer.

OK Djerf påtalar ett behov av att på beslutskartan utöka utvecklingsområdet runt Djerfstugan något. Detta för att även få med den befintliga båtplats samt ramp för den snöskoter som vintertid används för att spåra upp skidspår i området kring Djerfstugan. Rampen har även en potential att sommartid kunna nyttjas för bad i sjön, eventuellt även för rullstolsburna.

Slutligen önskar OK Djerf uppmärksamma på den stavning på Djerfstugan som fanns med på beslutskartan vid samrådsremissen. Där står stavningen Djärvstugan, vilket klubben anser är felstavat och att den rätta stavningen är Djerfstugan. Klubben önskar att detta ändras i beslutshandlingarna samt att det på entrétavlor och annan skyltning för området är stavningen Djerfstugan som gäller.

Kommentar:

Karlskoga kommun håller med om att risken för slitage av områdets växt- och djurliv är påtaglig om cykling sker utanför markerat väg- och ledssystem. För att förhindra uppkomst av nya stigar i området så läggs därför till en föreskrift (C.3) om förbud att framföra cykel annat än på vägar och uppmärkta stigar i enlighet med markeringar på medföljande beslutskarta till reservatsbeslutet. Ett förtydligande runt detta framgår även i skötselplanen samt ska informeras om på kommande entrétavlor till naturreservatet.

Kommunen ser inga hinder med att ta med även denna båtplats och ramp i utvecklingsområdet och beslutskartan justeras.

Kommunen har samma uppfattning som OK Djerf gällande den rätta stavningen av Djerfstugan. Emellertid så är bakgrundskartan beslutat av det statliga Lantmäteriet där denna stavning är den som gäller. I detta fall så har kommunen valt att välja en annan bakgrundskarta där inga namn syns samt att i övrig text hänvisa till namnet Djerfstugan. Karlskoga kommun rekommenderar att OK Djerf tar en kontakt med det statliga Lantmäteriet för att överklaga den stavning som i nuläget ligger fast i baskartan men som saknar historisk grund.

STATLIGA REMISSINSTANSER

Länsstyrelsen i Örebro län tillstyrker förslaget till naturreservat och anser att förslag till beslut och skötselplan är mycket väl genomarbetat. De ser ett särskilt värde att ett tätortnära område med samlade höga natur-, kultur och friluftsvärden bevaras.

Länsstyrelsen uppmärksammar att naturreservatet gränsar i öster till detaljplanelagt område samt att delar av området som föreslås bli naturreservat, i sydost är utpekade som LIS-område med syfte att bygga bostäder och utveckla besöksnäringens företag.

Länsstyrelsen noterar att det i beslutsförslaget står att hårklomossa är en åtgärdsprogramart, vilket inte stämmer då det programmet gick ut 2007. Emellertid är arten ur naturvårdssynpunkt fortsatt en mycket skyddsvärd art som i Sverige är klassad som Nära hotad (NT) och en av få svenska mossor som är fridlysta. Arten är även upptagen på den europeiska rödlistan och ingår i EU:s habitatdirektiv vilket kopplat till det europeiska nätverket Natura 2000. Med anledning av detta ser Länsstyrelsen det som glädjande att förekomsterna av hårklomossa vid Fuxbouden skyddas. Länsstyrelsen påpekar också att det vore lämpligt att i skötselplanen beskriva artens krav på sin livsmiljö utförligare. Vidare att i skälen för beslutet förtydliga vad som är de prioriterade bevarandevärdena i området, där även hårklomossa kan lyftas fram som ett skäl.

Länsstyrelsen påtalar att gränsen för naturreservatet gärna kan markeras tydligare på beslutskartan då det finns en risk att den annars förväxlas med vägar i samma karta.

Kommentar:

I samband med inventering av området för att bestämma gränserna för naturreservatet så gjordes bedömningen att även de delar i sydost som är utpekade som LIS-område håller så höga natur-, kultur och friluftslivsvärden att det inte är lämpligt med större byggnation eller att på annat sätt förändra marken i större omfattning. Delar av området är utpekade för att möjliggöra mindre utveckling av friluftsliv och natur-/kulturpedagogik, där detta inte bedöms utgöra ett hot för natur- och/eller kulturvärden. Kommunen har därför valt att även låta dessa LIS-utpekade områden ingå i naturreservatet.

De förtydligande som Länsstyrelsen noterat kopplat till arten hårklomossa har tagits med i beslutshandlingarna. Angående att förtydliga vad som är de prioriterade bevarandevärdena i området så har kommunen efter dialog internt och externt bedömt att detta redan framgår av beslutshandlingarna i tillräcklig omfattning.

Beslutskartan justeras så att naturreservatsgränsen tydligare särskiljs från vägnät i området så att ingen förväxling sker.

Trafikverket informerar att E18 med en ÅDT på 6143 löper norr om det planerade naturreservatet. Trafikverket har inget att erinra mot ett bildande av naturreservatet under förutsättning att det inte riskerar att påverka drift och underhåll av E18 negativt.

Trafikverket påtalar även att om det är aktuellt att uppföra skyltar längs med det allmänna vägnätet som visar till naturreservatet krävs tillstånd från Trafikverket för detta.

Kommentar:

Kommunen ser inga risker med att naturreservatet kan påverka drift och underhåll av E18 negativt men lägger för säkerhetsskull till en justering i föreskrift B.2 som förstärker detta. Vidare har en zon närmast E18 i nordost lämnats utanför reservatsgräns då utredningar har visat behov av att förstärkning av E18 eventuellt skulle kunna behöva ta i anspråk ytterligare markyta i denna del. Denna zon mellan vägnät och reservatsgräns ger möjlighet till detta om

det skulle behövas. När naturreservatet har vunnit laga kraft och det är läge för skyltning till området så kommer kommunen att söka tillstånd från Trafikverket för detta.

Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker förslaget till bildande av naturreservatet Fuxbouden.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår från att yttra sig.

KOMMUNALA REMISSINSTANSER

Kultur- och föreningsförvaltningen är positiva till bildandet av naturreservatet Fuxbouden, en attraktiv plats för friluftsliv.

Liv Hellquist
Direkt: 0586-619 54
liv.hellquist@karlskoga.se

Enligt sändlista

Beslut om bildande av naturreservatet Fuxboudden i Karlskoga kommun samt beslut om föreskrifter m.m.

BESLUT

Bildande av naturreservat

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar kommunen del av fastigheten Villingsberg 1:90 i Karlskoga kommun som naturreservat. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i detta beslut samt som slutligen märks ut i fält.

Naturreservatets namn skall vara Fuxboudden.

Syftet med naturreservatet

Syftet är att:

- 1) bevara biologisk mångfald och skyddsvärda arter,
- 2) vårda och bevara värdefulla naturmiljöer,
- 3) skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer,
- 4) tillgodose behov av områden för friluftsliv,

Syftet med naturreservatet Fuxboudden är att områdets skogar och andra ingående naturtyper liksom områdets orörda karaktär och dess biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas. Syftet är vidare att lämpliga åtgärder ska vidtas för att underlätta för friluftsliv, naturpedagogik och upplevelse.

Syftet ska tillgodoses i huvudsak genom att områdena på Fuxboudden som har naturskogs kvalitet tillåts utvecklas fritt genom intern dynamik och naturliga störningar. Områden som i hög grad formats av skogsbruk ska utvecklas för att långsiktigt stärka och gynna friluftsliv och biologisk mångfald.

Djerfstugan med tillhörande byggnader ska användas för friluftslivs- och besöksändamål. Med anledning av områdets höga besöksstäthet året om, bland annat med barnklasser, kommer bedrivandet av jakt inte att vara tillåtet. Sportfiske med handredskap från land är tillåtet inom naturreservatet.

Åtgärder kan komma att vidtas för att eliminera förekomsten av exotiska träd och buskar och invasiva växt- och/eller djurarter. Borttagande av konkurrerande eller inväxande träd i anslutning till särskilt värdefulla trädindivider eller trädgrupper kan komma ifråga.

Föreskrifter för naturreservatet

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar kommunen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998: 1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm, att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5§ andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att

1. utföra något slag av skogsavverkning eller skogsvårdsåtgärd såväl som att fälla enstaka träd eller buskar, samt att samla ihop, föra bort eller upparbeta döda stående eller liggande träd eller delar av träd,
2. så eller plantera träd,
3. borra, gräva, spränga, schakta, markbereda eller utföra annan mekanisk bearbetning av mark, block eller berg, eller bedriva täkt av något slag, utfylla, tippa, eller anordna upplag,
4. dika, rensa dike, kulvertera dike, dämna eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets naturgivna hydrologiska förhållanden,
5. anlägga väg, stig, led eller uppställningsplats för fordon, båtar eller andra farkoster,
6. framföra motordrivet fordon annat än på bilvägar, enligt markering på beslutskarta,
7. uppföra byggnad eller annan anläggning,
8. utöka befintlig byggnad eller anläggning,
9. uppföra mast eller vindkraftverk,
10. kalka, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller gödselmedel,
11. plantera in eller sätta ut växter, djur eller andra organismer,
12. bedriva jakt annat än skydds jakt,
13. utan kommunens tillstånd dra fram ledning i mark, vatten eller luft, eller gräva ned befintlig luftledning,

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla.

1. Utmärkning och underhåll av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
2. Underhåll och upprustning av Europaväg 18, skogsbilvägar, vändplatser och stigar, se markering på beslutskarta.
3. Fällning av enstaka träd och bortförel av fallna träd av säkerhetsskäl i direkt anslutning till Djerfstugan med tillhörande byggnader, parkeringsplatser, vägar, besöksanordningar och stigsystem.
4. Underhåll och upprustning av områdets huvudsakliga parkeringsplats (P1) i vändslingsan som möjliggör parkering av bil för max 50 bilar alternativt max 40 bilar och 1 buss samt underhåll och upprustning av mindre parkeringsplats (P2) för max 2 bilar i anslutning mot Djerfstugan som i första hand är tilltänkt för besökare med funktionsnedsättning, enligt markering på beslutskarta.
5. Anläggande, underhåll och upprustning av eventuell ytterligare parkeringsplats (P3) för max 4 bilar, i östra delen av området som kan möjliggöra ytterligare parkering av bil, se markering på beslutskarta.
6. Uppsättning, upprustning och underhåll av informationstavlor, se markering på beslutskarta.
7. Underhåll och upprustning av markerade stigsystem och anläggande, pistning och underhåll av skidspår med fordon som inte ger långsiktigt bestående skador på mark eller vegetation.
8. Att inom områden som på beslutskartan är utpekade som utvecklingsområden utföra;
 - a) Underhåll och upprustning av Djerfstugan med omgivande byggnader och besöksanläggningar,
 - b) Uppföra ny byggnad alternativt utöka befintlig byggnad eller besöksanläggning med syfte att användas för reservatets skötsel eller för att utveckla områdets friluftsliv och naturpedagogiska förutsättningar,
 - c) Anläggande, underhåll och upprustning av anläggningar som gynnar friluftsliv- och/eller naturpedagogik ex naturstig, fiskebrygga,
 - d) Vid behov friställa kolbottnar, torpgrunder och utsiktsplatser,
 - e) Fällning och borttag av ung gran till förmån för ökat lövinslag.
9. Avverkning eller på annat sätt borttagande av exotiska träd och buskar såsom contortatall, lärkträd, ädelgran mm samt eliminering av invasiva arter som t ex blomsterlupin.
10. Avverkning av konkurrerande träd i anslutning till vissa särskilt värdefulla gamla, grova tallar och äldre lövträd efter samråd med kommunbiolog eller motsvarande naturvårdsexpertis.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Det är förbjudet att

1. borra, hacka, spränga, gräva, rista, måla eller på annat sätt skada berg, jordytan, sten eller block, eller att flytta eller bortföra sten eller block,
2. framföra motordrivet fordon annat än på vägar,
3. framföra cykel annat än på vägar och uppmärkta stigar enligt med markeringar på beslutskarta,
4. fälla, bortföra eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar,
5. elda annat än på anvisad plats och då endast med medhavd eller av reservatsförvaltaren tillhandahållen ved,
6. skada vegetationen t ex genom att plocka eller gräva upp växter såsom ris, gräs, örter, mossor eller lavar och svampar,
7. störa djurlivet t ex genom att klättra i boträd eller uppehålla sig vid bebodda lyor eller gryt,
8. utan kommunens tillstånd samla in växter, djur, lavar eller svampar,
9. utan kommunens tillstånd sätta upp permanent tavla, skylt, affisch, eller därmed jämförlig anordning,
10. utan kommunens tillstånd utföra vetenskapliga undersökningar eller bedriva miljöövervakning som innebär markering, insamling, fångst eller annan påverkan på naturmiljön.

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft den **dag månad år**. Enligt 7 kap 30 § miljöbalken gäller ordningsföreskrifterna omedelbart även om de överklagas.

Undantag från föreskrifterna enligt 7 kap §§ 5 och 30 miljöbalken

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för

- a) förvaltaren av naturreservatet att utföra de åtgärder som krävs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår ovan av föreskrifterna enligt 7 kap 6 § miljöbalken,
- b) framförande av motorfordon av tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärendet (insatsen ska omgående anmälas till länsstyrelsen),
- c) framförande av permobil eller liknande motordriven hjälputrustning för personer med funktionsnedsättning på väg eller stig som kan vara lämpligt för detta,

- d) framförande av snöskoter för utförande av inventering mm inom ramen för Länsstyrelsens rovdjursförvaltning,
- e) för behörig person att eftersöka och avliva skadat vilt och i samband med detta medföra hund som inte är kopplad,
- f) för förvaltaren eller av kommunen utsedd uppdragstagare att bedriva skydds jakt enligt 26 § jaktförordningen (1987:905) för att förebygga skador av vilt,
- g) rättighetshavare att utföra normalt underhåll av befintlig väg med tillhörande anläggningar i direkt anslutning till vägområdet i enlighet med nyttjanderätt som är gällande vid detta besluts ikraftträdande,
- h) rättighetshavare att anlägga vatten-, avlopp-, el och/eller bredband till befintliga tomter samt till Djerfstugan,
- i) rättighetshavare att utföra normalt underhåll av befintlig mark- eller luftledning i enlighet med ledningsrätt,
- j) fiske, bär-, matsvamp- och blomplockning för eget behov, dock ej fridlysta eller rödlistade arter,
- k) snitsla upp tillfälliga banor och information för tävling, träning och naturpedagogiska övningar i enlighet med naturreservatets sociala syfte,
- l) förvaltaren eller av kommunen utsedd uppdragstagare att i uppföljningssyfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial samt annan dokumentation av växt- och djurliv, luft-, mark- och vattenförhållanden inom naturreservatet.

Fastställande av skötselplan

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm beslutar Karlskoga kommun att fastställa den skötselplan som hör till naturreservatet.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Naturvärden:

Fuxbouden består till stor del av äldre barrskog med stor variation i trädålder, skiktning och dimension. Framförallt finns det i området gott om gammal tall med uppskattade åldrar på omkring 150-200 år. De äldre skogsbestånden uppvisar begynnande naturskogskvaliteteter med hög andel död och döende ved samt gott om gamla träd, ofta med håligheter. Dessa är i stor utsträckning självgallrande och strukturen kännetecknas av intern dynamik och småskalig störning genom naturliga processer. Hela Fuxbouden håller ett gynnsamt mikroklimat för fuktighetskrävande arter i

och med närheten till Våtsjön tillsammans med den slutna skogen och de stora förekomsterna av stenblock och fuktsvackor.

Områdets naturvärdesarter i kombination med de speciella naturförhållandena resulterar i skogsbestånd som är av nyckelbiotops- eller naturvärdesobjektsklass. Flera av de arter som påträffats är känsliga för förändringar i mikroklimatet och tål därför normalt inte en skogsavverkning. I synnerhet den rödlistade och sårbara bladlaven norsk näverlav med suboceanisk utbredning, liksom den fridlysta och rödlistade floraväktararten knärot, en starkt skugganpassad orkidé som med sina grunt växande jordstammar är ytterst känslig för förändring av markens hydrologiska förhållanden. Knäroten har på Fuxbouden förmodligen sin största population i Karlskoga kommun. Även den, ur naturvårdssynpunkt mycket skyddsvärda arten hårklomossa har påträffats med flera fynd vid Fuxbouden. Hårklomossa är i Sverige klassad som Nära hotad (NT) och är en av få svenska mossor som är fridlysta. I övriga Europa är arten ännu mer sällsynt och är därför upptagen på den europeiska rödlistan. Arten finns även med i Bernkonventionens lista över strängt skyddade växtarter (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Den finns också utpekad i EU:s habitatdirektiv vilket innebär att förekomster ska ingå i nätverket Natura 2000 (ett europeiskt nätverk för skyddsvärd natur).

Fuxbouden är också hemvist för ett flertal minskande eller hotade skogsfåglar som bivräk, tjäder, gröngöling, mindre hackspett, spillkråka, tretåig hackspett och kungsfågel. Flera av fågelarterna är beroende av äldre skogsområden med hög andel död och döende ved för föda och boplatser.

Friluftsvärden:

Skogarna runt Fuxbouden har sedan 1930-talet fungerat som ett uppskattat och välbesökt friluftslivs- och naturupplevelseområde i kommunen. Den 29 november 1935 bildades orienteringsklubben Djerf. Styrelsen valde namnet Djerf vilket har betydelsen; dristig, oförvägen. Orienteringsklubben har sin klubbstuga på Fuxbouden, Djerfstugan som byggdes av klubbens medlemmar år 1943. Denna nyttjas frekvent året om av olika ideella aktörer likväl som av allmänhet från Karlskoga, Lekeberg och Örebro kommuner. I den omgivande skogsmarken finns barmarksbanor för orientering, cykling och löpning samt skidspår. Under vinterhalvåret är stugan öppen under helger som våffelstuga med stort antal besökare. Samtliga skolor i Karlskoga kommun besöker Djerfstugan med omnejd minst en gång per år för att lära sig om orientering samt ges möjlighet till friluftsliv, upplevelse och naturpedagogik. Området är utpekad på Sveaskogs webbkarta över

strövskogar. Våtsjön med intilliggande stränder är även utpekad som riksintresse för friluftsliv.

Samtliga skyddsvärda arter och värdefulla naturmiljöer vid Fuxbouden hotas av pågående markanvändning inom skogsbruket och är oförenliga med ett normalt produktionsskogsbruk. Detta i kombination med områdets värde som ett väletablerat och välfrekventerat tätortsnära frilufts- och upplevelseområde gör att Fuxbouden behöver undantas från normalt produktionsskogsbruk och ges ett långsiktigt skydd.

KARLSKOGA KOMMUNS BEDÖMNING

Med anledning av Fuxboudens rika naturvärden med stort antal skyddsvärda och hotade växt- och djurarter i kombination med höga värden för friluftsliv och naturupplevelse är kommunens bedömning att området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov kan endast tillgodoses genom bildande av naturreservat.

Förutsättningarna att bevara områdets biologiska mångfald och livsmiljöer bedöms som goda om skötselmålen uppfylls, i enlighet med bifogad skötselplan.

Beslutet följer nationella riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges 16 antagna miljö kvalitetsmål.

Beslutet strider inte mot kommunal översiktsplan eller detaljplan och är därmed förenligt med 7 kap. 8 § miljöbalken.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kapitlet miljöbalken.

Beslutet är inte i konflikt med koncessioner för gruvnäringen, enligt den information kommunen fått av Bergsstaten.

Vid en avvägning, enligt 7 kap 25 § miljöbalken, mellan allmänna och enskilda intressen bedömer kommunen att den inskränkning i enskild rätt att använda mark och vatten som beslutet om naturreservat innebär inte går längre än vad som krävs för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer kommunen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken innebär så

begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Fuxbouden ligger på en udde vid sjösystemet Våtsjön ca 10 km öster om centrala Karlskoga. Området avgränsas av Våtsjön i söder och Europaväg 18 i norr. Området eller udden, är ca 50 hektar stor och utgörs till allra största delen av skogsmark. I anslutning till skogsbestånden i den strandnära zonen i öster och i väster på udden, finns ett tjugotal privata fastigheter. Huvuddelen av Fuxbouden ägdes tidigare av Sveaskog förvaltnings AB. Förutom de privata fastigheterna med befintlig bebyggelse så tillhör 7 hektar av udden Våtsjöns samfällighetsförening.

Sveaskog kallade i början av 2015 intressenter av Fuxbouden till ett samråd för att informera om planerade avverkningar i området. Orienteringsklubben OK Djerf såg avverkningarna som ett hot mot deras verksamhet och kontaktade Karlskoga kommun för att få kommunens stöd. Sveaskogs planerade avverkning berörde 8-10 hektar av den äldre skogen och skulle innebära en avsevärd påverkan på områdets värden både för friluftsliv och för områdets naturvärden. En samrådsprocess mellan Karlskoga kommun, ideella aktörer och Sveaskog startades. Under processens gång har kommunen även varit i kontakt med Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket. Då Fuxbouden tillhör ett av kommunens mest uppskattade besöksområden och sedan lång tid tillbaka används regelbundet i förskole- och skolverksamheten, har detta ärende fått mycket uppmärksamhet i lokalmedia, regional radio och tv. Ärendet har också resulterat i att allmänheten startade namninsamlingar och upprop där kommuninvånare protesterade mot den planerade avverkningen.

Under sommaren 2015 utförde Karlskoga Naturskyddsförening på ideellt initiativ en omfattande naturvärdesinventering av Fuxboudens skogsområden. Inventeringen bekräftade vad man tidigare antaget, att ett stort antal skyddsvärda och hotade kärlväxter, mossor, svampar och lavar har sin hemvist på Fuxbouden och vars förekomst är en god markör på att området varit trädbevuxet och haft ett gynnsamt obrutet mikroklimat under en mycket lång tid. Inventeringen resulterade därmed i att områdets värden för naturvärden lyftes ytterligare.

Markägaren Sveaskog informeras om naturvärdesinventeringens resultat, men lämnar ändå den 21 december 2015 in avverkningsanmälningar till

Skogsstyrelsen, omfattande bland annat 7,7 hektar av den äldre skogen med höga naturvärden på Fuxboudden. Denna avverkning skulle få som konsekvens att 60-70 % av den rest av äldre skog som finns kvar vid Fuxboudden och dess närområde, skulle försvinna med uppenbara negativa konsekvenser för både friluftsliv och naturvärden i området. För att säkra att områdets kombinerade natur- och friluftsvärden skyddas långsiktigt bedömde kommunen att naturreservat var den mest lämpade formen av skydd för Fuxboudden. Därmed skickade kommunen den 29 januari 2016 en hemställan till Sveaskog om att starta en reservatsförhandling om Fuxboudden och att avverkningsanmälningarna för området skulle dras tillbaka. Om inte detta skedde var kommunen förberedda att gå in med interimistiskt förbud för området. Sveaskog svarade den 2 februari 2016 att de godtog de framförda kraven och att planerade avverkningar skulle skjutas upp under två år.

Under hösten 2016 gavs ett uppdrag av berörd politisk nämnd, Samhällsbyggnadsnämnden att driva vidare processen att bilda ett kommunalt naturreservat av Fuxboudden. En värdering- och ersättningsutredning utfördes under våren 2017 av en oberoende värderare och bekostades av Naturvårdsverket. Med denna som grund skedde förhandlingar gällande markförvärv mellan Karlskoga kommun och Sveaskog Förvaltning AB under höst 2017 och köpekontrakt skrevs under av båda parter i december 2017. Godkännande av upprättat köpekontrakt och köpesumma beslutades i Samhällsbyggnadsnämnden, Kommunstyrelsens nämnd och slutligen i Kommunfullmäktige under våren 2018. Köpesumman betalades därefter ut till Sveaskog Förvaltning AB i maj 2018. Parallellt med markförhandlingar så har framtagande av reservatshandlingar pågått.

Övrigt av intresse för ärendet är att norra och östra sidan av Våtsjön i Karlskoga kommuns översiktplan, antagen 1 mars 2011, är utpekad som LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära områden) för att underlätta konvertering från fritidsboende till permanentboende likväl som etablering av ytterligare bostadstomter för villabebyggelse. En utvidgning av det kommunala ledningsnätet för vatten och avlopp pågår och bedöms vara klart under 2018/2019 där boende i området sedan förväntas ansluta sig. Det pågår ett flertal detaljplaneärenden för upprättande av nya bostadsområden i närområdet, delvis påverkas den del av Fuxboudden som idag ägs av Våtsjöns samfällighetsförening. Utöver detta parti samt de tomter som redan är bebodda så kommer Fuxboudden vara en av få mer sammanhängande skogspartier längs med Våtsjön som inte exploateras.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Namn:	Fuxboudden
NVR (RegDOS) id:	2046219
Kommun:	Karlskoga kommun
Lägesbeskrivning:	10 km väster om centrala Karlskoga
Naturgeografisk region:	28 b, kuperad sydlig boreal
IUCN-kategori:	1a, strikt naturreservat
Fastigheter:	del av fastigheten Villingsberg 1:90
Markägare:	Naturvårdsverket, Karlskoga kommun
Fastighetsanknutna rättigheter som reservatet berör:	Bilväg, Parkering, Bro, ledningsrätt, bad- och båtplats, gångväg
Areal:	36 hektar
Naturtyper:	35 hektar skog, 1 hektar övrig mark
Förvaltare av reservatet:	Karlskoga kommun

Detta beslut kan överklagas. (Se bilaga 2.)

Beslut i detta ärende har fattats av kommunfullmäktige. Vid den slutliga handläggningen av ärendet har deltagit Eleonore Åkerlund förvaltningschef Samhällsbyggnadsförvaltningen samt avdelningschef för Mark och planeringsavdelningen Liv Hellquist, föredragande.

Skötselplan för Fuxboudden

2019-02-14

Skötselplan för Fuxbouden

1 Syftet med naturreservatet

Syftet är att:

- 1) bevara biologisk mångfald och skyddsvärda arter,
- 2) vårda och bevara värdefulla naturmiljöer,
- 3) skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer,
- 4) tillgodose behov av områden för friluftsliv,

Syftet med naturreservatet Fuxbouden är att områdets skogar och andra ingående naturtyper liksom områdets orörda karaktär och dess biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas. Syftet är vidare att lämpliga åtgärder ska vidtas för att underlätta för friluftsliv, naturpedagogik och upplevelse.

Syftet ska tillgodoses i huvudsak genom att områdena på Fuxbouden som har naturskogs kvalitet tillåts utvecklas fritt genom intern dynamik och naturliga störningar. Områden som i hög grad formats av skogsbruk ska utvecklas för att långsiktigt stärka och gynna friluftsliv och biologisk mångfald.

Djurfstugan med tillhörande byggnader ska användas för friluftslivs- och besöksändamål. Med anledning av områdets höga besöksstäthet året om, bland annat med barnklasser, kommer bedrivandet av jakt inte att vara tillåtet. Sportfiske med handredskap från land är tillåtet inom naturreservatet.

Åtgärder kan komma att vidtas för att eliminera förekomsten av exotiska träd och buskar och invasiva växt- och/eller djurarter. Borttagande av konkurrerande eller inväxande träd i anslutning till särskilt värdefulla trädindivider eller trädgrupper kan komma ifråga.

2 Beskrivning av bevarandevärden

2.1 Administrativa data

2019-02-14

Objektnamn	Fuxbouden
NVR-id	2046219
Skyddsform	Naturreservat
Beslutsdatum	2019-xx-xx
Län	Örebro län
Kommun	Karlskoga kommun
Läge	10 km väster om centrala Karlskoga
Fastigheter	Del av fastigheten Villingsberg 1:90
Area	36 ha
Naturtyper enligt Vicnatur	Skogsmark 35 hektar, övrig mark 1 hektar

2.2 Naturförhållande

Fuxbouden ligger på en udde mellan sjösystemet Våtsjön och Europaväg 18, ca 10 km från centrala Karlskoga. Ungefär 1 km österut från udden ligger gränsen för Villingsbergs skjutfält (riksintresse för totalförsvaret) och ca 3 km norr om Fuxbouden ligger Bofors skjutfält (riksintresse för industriell produktion).

Strandzonerna längs med den oregelbundet formade sjön består i huvudsak av kuperad och delvis blockrik terräng, ofta med berg i dagen. Marken är mestadels skogsbeväxt av blandskog med dominans av gran och tall. Skogsbestånden består i huvudsak av trädbärande produktiv skogsmark och utöver områden inom Villingsbergs och Bofors skjutfält samt längs med kantzoner närmast sjön är större andelen skog i närområdet avverkad. Fuxbouden tillhör ett av få områden i direkt anslutning till norra Våtsjön som ännu håller större bestånd av äldre skog.

Längs med Våtsjöns stränder har det tidigare främst funnits fritidsboende av enklare standard men i nuläget sker ett ökat intresse och satsning på permanenta bostadsområden.

2.3 Historisk mark- och vattenanvändning

Inom området finns spridda lämningar efter kolning och tidigare enklare bebyggelse. Graden av skogsproduktion har varierat inom området och spår av dimensionsavverkning och skogsbestånd uppkomna efter sådd finns.

Det finns dokumenterad historisk användning av Våtsjön och dess närmiljö för friluftsliv, naturpedagogik och ideell verksamhet. Detta är sedan lång tid tillbaka, åtminstone 1930-tal, ett av Karlskoga kommuns mest omtyckta friluftslivsområden med utomhusaktiviteter året om, som bad- och båtliv, promenad- och cyklingsleder, skridsko- och skidleder, barmarks- och skidorientering etc. Den 29 november 1935 bildades orienteringsklubben Djerf. Styrelsen valde namnet Djerf vilket har

2019-02-14

betydelsen; dristig, oförvägen. Den klubbstuga, Djerfstugan som ligger centralt på udden byggdes av orienteringsklubben Djerf år 1943 och används för ideell verksamhet och till allmänhetens nytta. Våtsjöns sjösystem och intilliggande stränder är utpekade som riksintresse för friluftsliv.

Fuxbouddens värde för naturvård, för friluftsliv och för naturpedagogik uppmärksammas i flera regionala och lokala styrdokument och inventeringsunderlag.

3 Områdets bevarandevärden

3.1 Biologiska bevarandevärden

Fuxboudden består till stor del av äldre barrskog med stor variation i trädålder, skiktning och dimension. Framförallt finns det i området gott om gammal tall med en uppskattad ålder på minst 160 år. De äldre skogsbestånden uppvisar begynnande naturskogs kvaliteter med hög andel död och döende ved samt gott om gamla träd, ofta med håligheter. Dessa är i stor utsträckning självgallrande och strukturen kännetecknas av intern dynamik och småskalig störning genom naturliga processer. Hela Fuxboudden håller ett gynnsamt mikroklimat för fuktighetskrävande arter i och med närheten till Våtsjön tillsammans med den slutna skogen och de stora förekomsterna av stenblock och fuktsvackor.

Områdets naturvärdesarter i kombination med de speciella naturförhållandena resulterar i skogsbestånd som är av nyckelbiotops- eller naturvärdesobjektsklass. Flera av de arter som påträffats är ytterst känsliga för förändringar i mikroklimatet och tål inte skogsavverkning. Så exempelvis den rödlistade suboceaniska laven norsk näverlav liksom den fridlysta och rödlistade floraväxtarten knärot, en växt som är ytterst känslig för förändring av markens hydrologiska förhållanden. Knärot har på Fuxboudden en av sina största populationer i Karlskoga kommun.

Även den, ur naturvårdssynpunkt mycket skyddsvärda arten hårklomossa har påträffats med flera fynd vid Fuxboudden. Hårklomossa är i Sverige klassad som Nära hotad (NT) och är en av få svenska mossor som är fridlysta. I övriga Europa är arten ännu mer sällsynt och är därför upptagen på den europeiska rödlistan. Arten finns även med i Bernkonventionens lista över strängt skyddade växtarter (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Den finns också utpekad i EU:s habitatdirektiv vilket innebär att förekomster ska ingå i nätverket Natura 2000 (ett europeiskt nätverk för skyddsvärd natur). Hårklomossan växer på stenblock, trädbaser och

2019-02-14

basen av buskar (ofta vide) utmed stränder till sjöar och långsamt rinnande vattendrag. Arten är knuten till den zon som översvämmas och dränks i princip varje år och den växer bara vid stränder med ganska stor vattenståndsamplitud. För att ha fortsatt god livsmiljö behöver substrat (stenblock, trädstammar och buskar) som arten är etablerad på samt kan sprida sig till bevaras och gynnas. Hårklomossa har en relativt stor förekomst runt Våtsjön i Karlskoga och har bland annat påträffats vid flera lokaler på Fuxbouden. Genom att skydda området från exploatering eller avverkning ges mossan bra förutsättningar att leva kvar och sprida sig ytterligare. Utöver de nämnda växtarterna är ytterligare tjugotalet signalarter för skyddsvärd barrnaturskog påträffade. Även ett flertal rödlistade arter finns noterat.

Fuxbouden är hemvist för ett flertal minskande eller hotade skogsfåglar som bivråk, tjäder, gröngöling, mindre hackspett, spillkråka, tretåig hackspett och kungsfågel. Flera av fågelarterna är beroende av äldre skogsområden med hög andel död och döende ved för föda och boplatser.

3.2 Bevarandevärden för friluftsliv

En viktig anledning till att Fuxbouden blivit ett så populärt besöksmål är områdets upplevelserika och vackra natur. Anledningen till att Fuxboudens skogsbestånd så länge lämnats till stor del opåverkat i ett annars relativt hårt brukat skogslandskap är i sin tur kopplat till områdets höga sociala värden för friluftsliv och naturupplevelse. Samspelet mellan områdets höga naturvärden och ett frekvent friluftsliv kan därmed sägas ha funnits länge och utan att hota varandra. Det är viktigt att detta samspel även fortsättningsvis ska finnas och att det på lämpliga utpekade platser (utvecklingsområden enligt beslutskartan) ska tillåtas vidareutveckling av friluftsliv och natur-/kulturpedagogik, där detta inte bedöms utgöra ett hot för natur- och/eller kulturvärden.

Skogarna runt Fuxbouden har sedan 1930-talet fungerat som ett uppskattat och välbesökt tätortsnära friluftslivs- och naturupplevelseområde i kommunen. Orienteringsklubben har en klubbstuga i området, Djerfstugan som byggdes av klubbens medlemmar år 1943. Denna nyttjas frekvent året om av olika ideella aktörer likväl som av allmänhet från Karlskoga, Lekeberg och Örebro kommuner. I den omgivande skogsmarken finns barmarksbanor för orientering, cykling och löpning samt skidspår. Under vinterhalvåret är stugan öppen under helger som våffelstuga med stort antal besökare. Samtliga skolor i Karlskoga kommun besöker Djerfstugan med omnejd minst en gång per år för att lära sig om orientering samt ges möjlighet till friluftsliv,

2019-02-14

upplevelse och naturpedagogik. Våtsjöns sjösystem och intilliggande stränder är utpekade som riksintresse för friluftsliv. Fuxbouden är utpekad på Sveaskogs webbkarta över strövskogar.

PLANDEL

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet har indelats i tre skötselområden:

1. Skog – fri utveckling
2. Skog – naturvårdande skötsel
3. Friluftsliv

4 Skötselområden

4.1 Skötselområde 1: Skog – fri utveckling (33 hektar)

4.1.1 Beskrivning

Skogsbestånd i huvudsak bestående av äldre barrskog med stor variation i trädålder, skiktning och dimension. Framförallt finns det i området gott om gammal tall med en uppskattad ålder på minst 160 år. De äldre skogsbestånden uppvisar begynnande naturskogs kvaliteteter med hög andel död och döende ved samt gott om gamla träd, ofta med håligheter. Dessa är i stor utsträckning självgallrande och strukturen kännetecknas av intern dynamik och småskalig störning genom naturliga processer. I svackor och blötare partier växer inslag av lövträd främst björk, al, sälg och asp.

Skogsmarken har en intressant hydrologi och skogsbestånden håller ett gynnsamt mikroklimat för fuktighetskrävande arter i och med närheten till Våtsjön tillsammans med den slutna skogen och de stora förekomsterna av stenblock och fuktsvackor. Lav-, moss och svampsamhällena är rikt utvecklade med ett flertal arter knutna till miljöer med konstant hög luftfuktighet.

4.1.2 Bevarandemål

Arealen skog med fri utveckling ska vara minst 33 hektar. Skogsbestånden ska genom naturliga processer där träd får åldras, dö och förmultna och därigenom bilda luckor med plats för nyetablering, utvecklas vidare mot en olikåldrig och flerskiktad naturskog. Naturliga störningar som exempelvis insektsangrepp, översvämning eller

2019-02-14

stormfällning ska tillåtas påverka skogens dynamik och struktur. Genom att skogen får utvecklas naturligt skapas variation inom trädålder, trädslagsblandning, dimension och tätheten på trädstammar samt god tillgång på stående och liggande död ved. Inom skogsområdet ska finnas döende och död ved i varierande förmultningsgrad, dimension och lägen något som möjliggör goda livsmiljöer för mossor, lavar, svampar och insekter. Gamla grova tallar och äldre lövträd som hotas av konkurrerande träd som växer in i dess kronor ska kunna friställas. Invasiva växt- och/eller djurarter som upplevs utgöra ett hot ska kunna elimineras.

Fuxboddens naturgivna hydrologiska förhållanden ska vara ostörd av mänskliga ingrepp och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan på områdets gynnsamma mikroklimat och hydrologiska förutsättningar. Typiska arter i området: knärot, hårklomossa, gryinig blåslav, garnlav, spillkråka och kungsfågel.

4.1.3 Skötselåtgärder

- Vid behov friställa naturvärdesträd, i enlighet med föreskrift B.10, genom avverkning eller ringbarkning av intillväxande yngre träd, i huvudsak gran.
- Vid behov eliminera invasiva växt- och/eller djurarter som upplevs utgöra ett hot.

4.2 Skötselområde 2: Skog – naturvårdande skötsel (3 hektar)

4.2.1 Beskrivning

Skogsområden med ett yngre skogsbestånd där skogsåtgärder skett under senare tid. Förutsättningarna för utveckling av friluftsliv- och sociala värden likväl som för utveckling av naturvärden är goda.

4.2.2 Bevarandemål

I dessa skogsbestånd som i och med påverkan av skogsbruk inte har samma höga värde för biologisk mångfald som de äldre skogsbestånden finns förutsättningar att genom naturvårdande skötsel skapa mer dynamik i naturreservatet. Åtgärder för att exempelvis gynna lövetablering i området skulle öka andelen naturtyper och livsmiljöer.

4.2.3 Skötselåtgärder

- Gynna lövetablering genom borttag av ung gran, i enlighet med föreskrift B.8e.

2019-02-14

- Vid behov friställa naturvärdesträd, i enlighet med föreskrift B.10, genom avverkning eller ringbarkning av intillväxande yngre träd, i huvudsak gran.
- Vid behov eliminera invasiva växt- och/eller djurarter som upplevs utgöra ett hot.

4.3 Skötselområde 3: Friluftsliv

4.3.1 Beskrivning

Fuxbouden är sedan lång tid tillbaka ett av Karlskogas mest uppskattade friluftslivs- och upplevelseområden och nyttjas bland annat av ideella föreningar och allmänhet från Karlskoga kommun och andra närliggande kommuner. Skogsområdet används inom kommunens förskole- och skolverksamhet, där närapå samtliga grundskolor i Karlskoga kommun besöker Djerfstugan med omnejd årligen för friluftslivsaktiviteter, naturupplevelser och naturpedagogik.

På udden finns barmarksbanor för orientering, cykling och löpning samt skidspår. Djerfstugans strand är utgångspunkt för bad och kanot under barmarkssäsong och långfärdsskridskor och skidor under vintersäsong.

4.3.2 Bevarandemål

Naturreseptatet ska ge allmänheten goda möjligheter att uppleva områdets värden för friluftsliv, naturupplevelser och naturvärden. Det ska vara tydligt var naturreseptatets gränser går.

Det ska vara lätt att hitta både till och inom naturreseptatet och åtgärder för att underlätta för besökare att ta sig runt i naturreseptatet på dess vandringsleder ska ske.

Sportfiske med handredskap (metspö, kastspö eller liknande) från land är tillåtet inom naturreseptatet. Cykling är tillåtet inom naturreseptatet men enbart på uppmärkta vägar och stigar i enlighet med beslutskartan. Att det enbart är tillåtet att cykla på markerade leder ska tydliggöras på entréskyltar till naturreseptatet.

Förutsättningar att tillåta utveckling av områdets värden för friluftsliv, lekmiljö och naturpedagogik, exempelvis för upprättande av ytterligare besöksanordningar eller aktivitetsytor där naturpedagogik för förskole- och skolklasser ska finnas. Denna utveckling görs lämpligast i skötselområde 2, utpekade som utvecklingsområde på tillhörande beslutskarta.

2019-02-14

4.3.3 Skötselåtgärder

- Fuxbouden ska vara lätt att hitta till genom god skyltning både till och inom naturreservatet. Informationstavlor om naturreservatet ska sättas upp på lämpliga platser inom området. På dessa ska det tydligt framgå vilka syften och föreskrifter som gäller för naturreservatet samt vilka värden som området håller. Informationen på tavlorna ska minst vara på svenska, finska och engelska.
- Det ska vara lätt att ta sig fram och hitta inom naturreservatet genom väl underhållna vandringsleder som ses över flera gånger per år. Sly och högvuxen vegetation på och intill leder ska årligen röjas bort. Träd som har eller riskerar att kunna falla över vandringsled, parkeringsplats eller friluftslivanläggning ska omedelbart tas bort och läggas längre in i området. Markering av vandringsleder ska hållas efter.
- Parkeringsplatser och besöksanordningar ska kontinuerligt underhållas.
- Reservatets gränsmarkeringar ska underhållas i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar.
- Vid behov skapa förutsättningar för utveckling av Fuxboudens värde för friluftsliv, lekmiljö och naturpedagogik med fokus på barn och ungdomar.

5 Uppföljning

5.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Naturreservatsförvaltare är Karlskoga kommun som ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts, vem som utfört dem, när de genomförts samt tidsåtgång.

I den årliga dokumentationen bör följande ingå:

- Skyltning och vandringsleder
Vad, vilka områden och tidsåtgång.
- Skötsel av parkeringsplatser och besöksanordningar
Vad, vilka områden och tidsåtgång.
- Skötsel av gränsmarkering och rågång
Vad, vilka områden och tidsåtgång.

2019-02-14

- Eventuella skogsåtgärder
Vad, vilka trädslag och tidsåtgång.

6 Källor

Alverblad, P. (1992). Nyckelbiotopsinventering Karlskoga.

Artportalen, ArtDatabanken, SLU

Karlskoga kommun (2001). Naturvårdsprogram, 1998.0150.260, KF § 5.
2001-01-25

Kärkkäinen, M. (1997). Naturvärden i Karlskoga.

Länsstyrelsen Örebro län (1984). Naturvårdsöversikt Örebro län.
Publikation nr 1984:5

Länsstyrelsen i Örebro län (2006). Inventering av hårklomossa,
Dichelyma capillaceum i Våtsjön. Publikation nr 2006:47

Länsstyrelsen i Örebro län (2012). Fördjupad inventering av
hårklomossa, *Dichelyma capillaceum* – vid norra delen av Våtsjön.
Publikation nr 2012:38

Nilsson, O. (red). 2008. Floran i Karlskoga kommun. SBF-förlaget,
Uppsala.

Handläggare

Liv Hellquist, Mark och Planering

Bilaga till kommunens beslut om bildande av naturreservatet Fuxbouden i Karlskoga kommun samt beslut om föreskrifter m.m.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni är missnöjd med kommunens beslut kan Ni överklaga det.

Överklagandet skall skickas eller lämnas till

Länsstyrelsen i Örebro län, 701 86 Örebro

Besöksadress: Stortorget 22

Telefon växel 019-19 30 00

I överklagandebrevet skall Ni

1. Ange vilket beslut Ni överklagar, t.ex. genom att ange ärendets diarienummer.
2. Redogöra för varför Ni menar att kommunens beslut är felaktigt och hur Ni anser att beslutet skall ändras.

Ni undertecknar brevet, förtydligar namnteckningen och uppger postadress och postnummer. Ni får gärna ange e-postadress under vilken Ni kan nås.

Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt bör Ni skicka med dem.

Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. I så fall skall fullmakt sändas med överklagandet.

Länsstyrelsen måste ha fått Ert överklagande inom 3 veckor från den dag Ni fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte tas upp till prövning.